

Hyresläkare och direktivet om yrkeskompetens

EU:s nya direktiv om erkännandet av yrkeskompetens blev färdigt år 2005. Nu håller man på att integrera direktivet i Finlands lagstiftning om yrken inom hälsovården. Bakom verkställandet av direktivet ligger en vilja att garantera att personer och tjänster kan röra sig fritt inom unionen. Ett annat mål är att det skall bli möjligt att utväxla uppgifter om fackpersonalens utbildning och yrkesutövning mellan olika myndigheter. Det är speciellt viktigt om man t.ex. har upptäckt allvarliga brister i en läkares verksamhet i någon medlemsstat.

I utkastet till ny lag har man, tydligare än i den nuvarande lagen om fackpersonal i Finland, lyckats gruppera reglerna för yrkesutövning enligt var personen i fråga har fått sin utbildning: i Finland, i ett annat EU- eller EES-land eller utanför dessa.

Man föreslår också att lagtexten också skall inkludera vilka språkrav man ställer på fackpersonalen inom hälsovården. Hittills har man enligt författningen bara kunnat kräva språkkunskaper av dem som kommer från ett land utanför EU. Enligt förslaget borde personalen inom hälsovården ha språkkunskaper som är tillräckliga för de uppgifter hon eller han skall sköta. Kravet på språkkunskap skulle ändå inte kunna vara en förutsättning för att man skulle erkänna en persons yrkeskompetens om hon eller han är medborgare i ett EU- eller EES-land, men lagen skulle ge arbetsgivarna rätt att kräva tillräckliga språkkunskaper av dem för att de skall kunna sköta sina arbetsuppgifter. Kraven på språkkunskap har inom EU varit en balansgång mellan principen om människornas rätt till fri rörlighet och patienternas rättigheter. Det är ju i alla händelser en självklarhet att en tandläkare måste kunna tala sina patienters språk.

På EU-nivå är kraven på praktik efter avlagd examen olika för läkare och tandläkare. För läkarna är det fråga om tilläggsutbildning inom primärvården, s.k. euroläkarutbildning. Tandläkarna har inte några motsvarande krav på EU-nivå. Finland är i alla fall det enda EU-land, där tilläggsutbildning inom primärvården är en förutsättning för att läkare skall få rätt att utöva sitt yrke självständigt. Läkarförbundet driver kraftigt ett avskaffande av den avvikande tolkningen, och det kunde nu finnas en möjlighet att genomföra det när lagen ändras.

En nyhet i lagförslaget, som direktivet inte skulle förutsätta, har väckt diskussion. Myndigheterna vill nämligen ändra spelreglerna som gäller anställningsförhållandena för läkare under den s.k. euroläkarutbildningen, och för

tandläkare som utför sin praktiska tjänstgöring. Avsikten är att de skulle kunna stå i anställningsförhållande bara till den som driver den enhet där de arbetar, vilket skulle göra det omöjligt att arbeta på hälsocentral eller en tandläkarcentral om man är anställd av en personaluthyrningsfirma. Samma sak skulle komma att gälla semestervikariat för studerande. För medicinarna skulle reglerna bli strängare också så, att de skulle kunna arbeta som läkare först efter den femte årskursen. För tandläkarnas del skulle gränsen ligga kvar vid den fjärde årskursen.

Man motiverar skärpningen med att nuvarande praxis har lett till en mängd problem, bl.a. sådana som gäller å ena sidan läkares eller tandläkares arbetsgivare, och å andra sidan arbetsplatsens ansvar och övervakningen och handledningen. Det sägs att problemen också har kunnat leda till att patienternas säkerhet har kunnat råka i farozonen.

Är det då nödvändigt att göra en sådan gränsdragning? Enligt lagen om anställningsavtal övergår arbetsgivarens, alltså uthyrningsföretagets, rätt att övervaka och leda arbetet till den andra arbetsgivaren om en arbetstagare överförs till exempelvis en hälsocentral. När det dessutom gäller tandläkare som inte har rätt att utöva sitt yrke självständigt är det helt klart att hälsocentralen eller tandläkarcentralen har en alldeles speciell skyldighet att handleda en kandidat som sommarjobbar eller en tandläkare som gör sin kliniska tjänstgöring.

Oberoende av om den nya författningen träder i kraft eller inte, finns det en fördel med att saken diskuteras: man för fram hur viktigt det är att de som gör sin kliniska tjänstgöring får en ordentlig handledning. För ett år sedan gjorde Tandläkarförbundet en undersökning av den kliniska tjänstgöringens verklighet med hjälp av ett frågeformulär. Det finns bra skriftliga direktiv som gäller den kliniska tjänstgöringen, men de följs inte speciellt väl. Bara några få av alla som gjorde sin kliniska tjänstgöring hade fått en plan för hela sin tjänstgöringsperiod, och hälften av alla var tvungna att klara sig utan handledare.

För tillfället är efterfrågan på tandläkare stor på olika håll i landet, både inom den offentliga och inom den privata sektorn. Den arbetsplats där en ung tandläkare inleder sin karriär borde verkligen ta väl vara på henne eller honom – oberoende av om anställningen baseras på ett avtal med en uthyrningsfirma eller inte.

MATTI PÖYRY